

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

van

WOENSDAG 25 MAART 2009

Voormiddag

COMMISSION DES RELATIONS EXTERIEURES

du

MERCREDI 25 MARS 2009

Matin

De behandeling van de vragen en interpellaties vangt aan om 10.35 uur. De vergadering wordt voorgezeten door de heer Dirk Van der Maelen.

Le développement des questions et interpellations commence à 10.35 heures. La réunion est présidée par M. Dirk Van der Maelen.

01 Question de Mme Marie-Martine Schyns au ministre de la Coopération au développement sur "les projets environnementaux proposés à la vente par la Commission européenne" (n° 11119)

01 Vraag van mevrouw Marie-Martine Schyns aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking over "de door de Europese Commissie te koop aangeboden milieuprojecten" (nr. 11119)

01.01 **Marie-Martine Schyns** (cdH): Monsieur le président, monsieur le ministre, ma question date de quelques semaines, je l'ai dès lors un peu adaptée car la vente en question a déjà eu lieu.

En 2007, la Commission européenne avait lancé un appel aux initiatives en matière de développement de gestion des ressources naturelles et d'énergie. À l'époque, 60 millions d'euros étaient disponibles pour financer ces projets.

L'appel a été victime de son succès puisque, après sélection par des experts européens, une centaine de projets de qualité ont été retenus. Malheureusement, seul un petit nombre d'entre eux pourra être financé par la Commission européenne. On a gardé cinquante projets pour les 60 millions d'euros prévus au départ.

La Commission a décidé de proposer à la vente les projets qui n'ont pas pu être financés par l'Union. Cette vente a eu lieu le 13 mars. Il s'agissait d'une mise aux enchères de cent projets qui s'adressaient à différents donateurs, que ce soient les collectivités locales ou les agences de développement. J'ai lu dans la presse que certains organismes privés avaient répondu à cette vente.

Monsieur le ministre, la Belgique a-t-elle participé à cet événement? Si oui, disposiez-vous d'un budget pour acheter ce type de projets? Avez-vous eu la possibilité d'acheter ces projets?

01.02 **Charles Michel**, ministre: Monsieur le président, chère collègue, la Direction générale EuropeAid de la Commission européenne a organisé le 13 mars 2009 une bourse à projets sur le thème de l'environnement et de la gestion durable des ressources naturelles. Cette bourse est destinée à toute catégorie de bailleurs de fonds, tant les États membres que les bailleurs multilatéraux, les organisations de la société civile ou encore le secteur privé. Il s'agit d'une première expérience qui vise à trouver des financements hors budget de la Communauté européenne pour financer des projets, présentés suite à un appel à propositions européen, considérés comme valables mais qui n'ont pu être financés par EuropeAid dans le cadre de l'enveloppe budgétaire disponible. Ces projets ont l'avantage d'avoir fait l'objet, lors de la sélection, d'une analyse par des experts désignés par EuropeAid, ce qui devrait constituer une bonne référence quant à leur sérieux. Le bailleur de fonds, qu'il soit privé ou public, épargne ainsi les coûts de sélection et d'analyse des projets.

Le service Union européenne de la DGCD suit cette expérience de près car si elle devait s'avérer concluante, elle pourrait être étendue à des projets dans le cadre d'autres programmes thématiques de la Commission européenne, par exemple le programme "Acteurs non étatiques et autorités locales".

S'agissant de la participation de la Belgique à cette bourse à projets, le système de financement de la

coöperatie federale belgie ne prévoit pas, à ce stade, un financement direct d'achat de projets dans le cadre d'une bourse. Nous mobilisons les moyens à travers les canaux classiques: coopération bilatérale directe, coopération indirecte via les ONG (principalement celles qui disposent d'agréments) et coopération multilatérale.

Je souhaite aussi attirer l'attention sur le fait qu'une grande partie des projets proposés pour financement dans le cadre de cette bourse ne concernent pas les pays partenaires de la Belgique. J'ajoute que nous sommes disponibles pour étudier plus amplement, avec l'administration, la possibilité de s'inspirer de ce type d'initiative pour les projets introduits vers la DGCD mais non retenus pour des questions financières.

01.03 Marie-Martine Schyns (cdH): Monsieur le ministre, merci pour votre réponse. Je retiens votre volonté d'adapter ce qui s'est fait aux critères belges. Bien sûr, de telles opérations doivent être menées conjointement avec les pays partenaires de la Belgique.

Il sera alors important de surveiller de près les évaluations opérées par l'Europe de ce type de ventes.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De **voorzitter**: Mag ik de heer Flahaut vragen om op de voorzittersstoel plaats te nemen?

Voorzitter: André Flahaut.

Président: André Flahaut.

02 Vraag van de heer Dirk Van der Maelen aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking over "de hulp aan Congo" (nr. 11446)

02 Question de M. Dirk Van der Maelen au ministre de la Coopération au développement sur "l'aide au Congo" (n° 11446)

02.01 Dirk Van der Maelen (sp.a): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, op 24 februari 2009 verstuurde de FOD Buitenlandse Zaken het volgende, korte persbericht. Ik citeer: "Ontwikkelingssamenwerking: geen enkel engagement aangegaan voor 2009"

De cijfers, zoals ze werden hernomen in het persbericht van Belga van deze namiddag met als titel "België geeft dit jaar 200 miljoen euro hulp aan Congo", betreffen de Belgische Ontwikkelingshulp in de DRC voor 2007. Voor 2009 werd tot op heden geen enkel engagement aangegaan wat betreft de financiële enveloppe."

Mijnheer de minister, ik heb bij voorgaand persbericht vier vragen.

Ten eerste kan de minister mij bij voornoemd persbericht enige duiding geven?

Ten tweede, op zaterdag 24 januari ondertekenden de eerste ministers Van Rompuy en Muzito een gezamenlijke verklaring voor de normalisering van de Belgisch-Congolese relaties. Mogen wij uit het persbericht concluderen dat er precies een maand – inmiddels is dat al wat meer – na de ondertekening van voormelde verklaring nog geen enkele duidelijkheid bestaat over het Belgische ontwikkelingsgeld voor Congo?

Ten derde, hoever staat het met uw inspanningen om het partnercomité te laten samenkomen? Is er uitzicht op een bijeenkomst op korte termijn? Zo ja, is er ook al een concrete datum?

Ten vierde, een dergelijk partnercomité is een moment van tussentijdse evaluatie van de hulp, zowel op praktisch-technisch als op politiek gebied. Zult u op het partnercomité aandacht vragen voor goed bestuur en vooruitgang op dit vlak eisen als voorwaarde voor verdere hulp?

02.02 Minister Charles Michel: Mijnheer de voorzitter, in antwoord op de eerste vraag wijs ik erop dat het persbericht in kwestie een reactie was op een voorafgaand persbericht waarin verkeerdelijk werd gesteld dat met de verwachte hervatting van de samenwerking tussen België en de DRC, de Belgische hulp dit jaar in totaal op ongeveer 200 miljoen euro zou uitkomen.

Ten tweede, er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de gouvernementele samenwerking, de indirecte samenwerking en de multilaterale samenwerking. Voor de indirecte en de multilaterale samenwerking was de impact van de afkoeling van de relaties met de Democratische Republiek Congo in 2008 verwaarloosbaar. Wat de lopende, reeds goedgekeurde projecten van de gouvernementele samenwerking betreft waarvoor er dus reeds een bijzondere overeenkomst was ondertekend voor april 2008, was de impact beperkt.

Voor de meerderheid van de lopende projecten stelden zich in 2008-2009 weinig of geen problemen die de normale uitvoering zouden hypothekeren. De onduidelijkheid betreft vooral de nieuwe projecten van de programmering 2008-eind 2009 omdat het partnercomité, het overlegorgaan tussen de DRC en België inzake de gouvernementele ontwikkelingssamenwerking en de uitvoering van het indicatief samenwerkingsprogramma, sinds april 2008 niet meer is samengekomen. Hierdoor konden de geplande programma's waarvan de ondertekening van de bijzondere overeenkomsten in 2008 was gepland, niet worden gevalideerd en kon de nieuwe programmering voor 2009 niet worden bepaald. Er bestaat dus enkel onduidelijkheid over een gedeelte van de globale portfolio van de Belgische officiële ontwikkelingshulp ten gunste van de DRC.

Wat de derde vraag betreft, ik heb reeds een voorbereidend contact gehad met mijn ambtsgenoot, de Congolese minister van Internationale en Regionale Samenwerking. Er is echter nog geen concrete datum voorgelegd voor een vergadering van het partnercomité.

Wat de vierde vraag betreft, het volgende partnercomité zal uiteraard de gelegenheid zijn om met de Congolese autoriteiten te spreken over verschillende aspecten van onze ontwikkelingssamenwerking en in het bijzonder om van gedachten te wisselen over de doeltreffendheid van onze hulp. Ik zal onze Congolese partners bijvoorbeeld voorstellen om de versnippering van onze portefeuille, overeenkomstig de verklaring van Parijs, zowel geografisch als sectoraal te verminderen om geleidelijk de Europese consensus inzake de taakverdeling tussen donoren na te streven.

De doeltreffendheid van de hulp is echter eerst en vooral afhankelijk van de toe-eigening en de capaciteit van de Congolese autoriteiten om geleidelijk het beheer van de openbare diensten op zich te nemen. Wij zullen in die context dus spreken over zaken als de hervorming van de staatsstructuren, het beheer van de publieke financiën en bijvoorbeeld de verbetering van de rechtsstaat.

Het is echter evident dat dergelijke boodschappen inzake goed bestuur alleen doeltreffend zijn als zij door de leden van de internationale gemeenschap worden gedeeld. De internationale gemeenschap probeert daarom multidonorplatformen voor een beleidsdialoog te ontwikkelen. Wij moeten er daarom over waken dat een politieke dialoog in de eerste plaats wordt gevoerd in het kader van de bestaande mechanismen op het niveau van de Europese Unie bijvoorbeeld.

De eerstvolgende beleidsdialoog in het kader van artikel 8 van het Cotonou-akkoord zal binnen enkele weken van start gaan in Kinshasa met minister Thambwe die gisteren in Brussel was, maar ook met eerste minister Muzito.

Daarnaast wordt de beleidsdialoog uiteraard voortgezet in de verschillende thematische groepen die werden ingesteld om de coördinatie van de hulp in de DRC te verbeteren, zij het dat deze meer technisch van aard is. België speelt daarin, hoop ik, een belangrijke rol.

02.03 Dirk Van der Maelen (sp.a): Mijnheer de voorzitter, ik zou op een paar zaken willen reageren.

Ten eerste, ik stel vast dat het op gang trekken van de ontwikkelingssamenwerking na de normalisering op 24 januari van de betrekkingen tussen beide landen, zeer moeizaam verloopt. Wij zijn twee maanden verder. Van minister Michel bestaat het imago dat hij goede relaties heeft met het regime-Kabila, maar ik moet tot mijn spijt vaststellen dat zich dat niet in de feiten vertaalt.

Ten tweede, u slaagt er niet in om het partnercomité samen te brengen. Volgens mijn informatie ontstaat er een soort van stuwmeer van middelen die zijn voorbestemd om in Congo projecten te realiseren. Dit stuwmeer wordt alsmaar groter. Als het vlot trekken van de ontwikkelingssamenwerking en het samenkomen van het partnercomité uitblijven, dan zou het volgens mij niet onverstandig zijn om voor die middelen een andere bestemming te zoeken. Ik vrees immers dat men in het kader van de begrotingscontrole van juli een

andere bestemming voor dat geld zal vinden.

Ten derde, ik maak mij persoonlijk bijzonder ongerust over de ontwikkelingen in Congo. Ik heb de strijd gezien tussen Kabila en Kamerhe.

Er was een poging tot uitschakeling van het Parlement. Er was de aanhouding van een aantal mensenrechtenverdedigers in Congo. Ik ben niet alleen. Velen wijzen erop dat er een risico bestaat op een verharding van het regime en dat men reeds een stuk op weg is in het afglijden.

Ongeveer een jaar geleden of iets minder dan een jaar geleden heeft de minister van Buitenlandse Zaken harde taal gesproken ten aanzien van het regime. Ons land, als het zijn diplomatie geloofwaardig wilt houden, kan zich niet veroorloven om, met de verslechtering van de situatie die zich op het terrein in Congo aftekent, gewoon voort te doen alsof er niets is gebeurd. Ons land kan niet zonder meer de hulp voortzetten zonder enige diepgaande dialoog en het uitwisselen van wederzijdse visies op de ontstane situatie in Congo en doen alsof het business as usual is.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

03 Vraag van de heer Dirk Van der Maelen aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking over "de steun aan Palestina" (nr. 11606)

03 Question de M. Dirk Van der Maelen au ministre de la Coopération au développement sur "l'aide à la Palestine" (n° 11606)

03.01 Dirk Van der Maelen (sp.a): Deze vraag is ondertussen voor een deel achterhaald door het debat dat er is geweest in de plenaire vergadering.

Ik zou de minister twee passages willen voorlezen.

Een eerste passage komt uit het antwoord van minister Karel De Gucht. Ik citeer: "Ik heb me gebaseerd op de begroting 2008 van Ontwikkelingssamenwerking. Toen werd een bedrag van 44 miljoen dollar toegezegd en werd er 43 miljoen dollar effectief uitgegeven. Ik ben ervan uitgegaan dat, tenzij mijn waarde collega intussen van mening zou veranderd zijn, we dezelfde bedragen zouden uittrekken als in 2008 en ik heb dat bedrag met 6 miljoen dollar verhoogd." Daarmee gaf Karel De Gucht aan dat de financiering van de engagementen van België integraal in uw begroting zouden worden gezocht, mijnheer de minister.

Ik citeer een reactie van collega Baeselen: "Ik vind het bedrag van 44 miljoen dollar, waarover u het heeft, niet terug in de huidige begrotingen. U zal mij daar wellicht meer uitleg over kunnen geven, mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, tijdens een debat in de commissie."

Mijnheer de minister, ik wil u vragen welk bedrag uit welke begroting België zal geven ter uitvoering van engagementen die eerder door de minister van Buitenlandse Zaken werden genomen? Op wiens begroting zal dat geld worden gevonden?

03.02 Minister Charles Michel: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik stel vast dat sommige cijfers over onze bijdragen aan Palestina werden gegeven door de minister van Buitenlandse Zaken. Ik veronderstel dat er een misverstand was.

Meer concreet, de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking heeft in 2008 in Palestina uitgaven gerealiseerd voor een bedrag van 16,8 miljoen euro en dus niet voor 40 miljoen dollar. Ter informatie, de totale Belgische officiële ontwikkelingshulp voor dat land bedroeg datzelfde jaar 18,8 miljoen euro. Voor 2009 zou de DGOS in principe een zelfde niveau van uitgaven moeten behouden.

Ik stel met u vast dat de minister van Buitenlandse Zaken in Sharm-el-Sheikh 6 miljoen dollar heeft beloofd. Het is, wat mij betreft, op dit ogenblik niet duidelijk op welke begroting het bedrag zal worden gefinancierd. Wat het budget van Ontwikkelingssamenwerking betreft, kunnen de inspanningen voor Palestina voor dit jaar niet hoger zijn dan de voornoemde bedragen. Dat neemt uiteraard niet weg dat, zoals in 2008, nog andere departementen of beleidsniveaus inspanningen zouden kunnen ondernemen ten voordele van Palestina, die kunnen worden aangerekend als officiële Belgische ontwikkelingshulp, bijvoorbeeld van de

diplomatie.

Preventieve diplomatie is een van de mogelijkheden, maar die begrotingslijn valt niet stricto sensu onder Ontwikkelingssamenwerking.

03.03 Dirk Van der Maelen (sp.a): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik stel vast dat de onenigheid tussen de minister van Ontwikkelingssamenwerking en de minister van Buitenlandse Zaken over het juiste bedrag en over de begroting waarop dit zal worden aangerekend, nog niet voorbij is.

Ik zal deze namiddag dan ook met belangstelling luisteren naar de vraag die de heer Baeselen ter zake aan de minister van Buitenlandse Zaken zal stellen.

Indien de onenigheid tussen beide ministers blijft aanhouden, zal ik beide ministers wijzen op de schade aan de reputatie voor ons land. Indien wij dergelijke, internationale engagementen nemen, is het best dat ze ook worden nagekomen.

Ik zou beide ministers de raad willen geven snel overeen te komen op welke manier wij onze engagementen zullen vervullen.

Wij zullen de kwestie vanuit de oppositie met bijzondere aandacht blijven volgen.

03.04 Minister Charles Michel: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Van der Maelen, ik deel uw analyse, volgens dewelke het voor de Belgische reputatie beter is om de belofte te maken dat men in staat is om te bepalen op welke begroting de gemaakte engagement zullen worden nagekomen.

03.05 Dirk Van der Maelen (sp.a): Mijnheer de voorzitter, ik noteer dat de kritiek van de minister van Ontwikkelingssamenwerking ten aanzien van de minister van Buitenlandse Zaken blijft bestaan. Hij stelt immers vast dat de minister van Buitenlandse Zaken internationale engagementen heeft genomen die niet op de begroting van Buitenlandse Zaken worden aangerekend.

03.06 Minister Charles Michel: Dat heb ik niet gezegd.

03.07 Dirk Van der Maelen (sp.a): Dat is nochtans de enige conclusie die ik uit uw antwoord kan trekken.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

04 Samengevoegde vragen van

- de heer Dirk Van der Maelen aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking over "de vraag van de Amerikaanse vicepresident naar extra steun inzake Afghanistan" (nr. 11794)

- de heer Wouter De Vriendt aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking over "de bijkomende Belgische inspanning voor Afghanistan" (nr. 12147)

04 Questions jointes de

- M. Dirk Van der Maelen au ministre de la Coopération au développement sur "la demande de soutien supplémentaire en Afghanistan du vice-président américain" (n° 11794)

- M. Wouter De Vriendt au ministre de la Coopération au développement sur "l'effort belge supplémentaire pour l'Afghanistan" (n° 12147)

04.01 Dirk Van der Maelen (sp.a): Mijnheer de voorzitter, sinds de passage van de vicepresident Joe Biden hebben er zich nieuwe ontwikkelingen op dit vlak voorgedaan. Dit weekend heeft de eerste minister aangekondigd dat België bereid is om een bijkomende inspanning te doen.

Ik zou op twee punten wat nader willen ingaan. Ik probeer te achterhalen wat deze regering nu juist zinnens is toe te zeggen. Voor zover ik kan nagaan hoor ik enerzijds spreken over hulp die België wil geven voor de organisatie van de verkiezingen, weze het een C-130 om materiaal te vervoeren.

Ik hoor ook spreken van een meer militaire verhoogde inspanning, namelijk honderd bijkomende militairen die vooral in het noorden zouden worden gebruikt voor training van Afghaanse militairen.

Ik hoor ook spreken van een verhoogde inspanning wat betreft de ondersteuning van de politie.

Ik heb van minister De Crem gehoord – hij verwees naar minister Michel – dat er ook een bijkomende inspanning zou zijn van Ontwikkelingssamenwerking.

In De Morgen heb ik gelezen dat minister Michel uiting gaf aan een algemeen gevoel, namelijk dat hij vindt dat de benadering nog teveel steunt op een militaire aanpak. Hij is voor een meer civiele ondersteuning met meer projecten. Mijnheer de minister, ik vraag u niet om commentaar te geven op de andere elementen maar ik zou van u willen horen wat België in de sector van de ontwikkelingssamenwerking denkt te gaan doen in Afghanistan?

04.02 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, op 20 maart beloofde premier Van Rompuy om een extra Belgische bijdrage voor de internationale troepenmacht in Afghanistan te doen. De premier voegde eraan toe een beslissing te willen nemen vóór de NAVO-top begin april. Dat roept bij mij al onmiddellijk de vraag op naar een parlementair debat. Ik hoop dat de regering niet opnieuw dezelfde fout maakt zoals vorig jaar en ingrijpende beslissingen neemt zonder daarover het Parlement te raadplegen. Ik denk dat dit vanuit democratisch oogpunt niet goed is.

Ik heb toch een aantal vragen bij die toezegging, mijnheer de minister.

Is er al een specifieke vraag bij de Belgische regering aangekomen over het verhogen van het engagement? Op welk terrein zou die verhoging van het engagement dan moeten gebeuren? Is er al duidelijkheid over wat de bijkomende inspanning kan inhouden? Werd reeds een denkoefening gemaakt over de budgettaire impact van een bijkomende Belgische inspanning in Afghanistan?

De volgende vraag heeft te maken met een trendbreuk, ingezet door de Amerikaanse president Obama die duidelijk verklaart veel meer nadruk te willen leggen op wederopbouw en ontwikkeling dan nu het geval is. Tot nu toe blijft dat bij een intentie, maar niettemin denk ik dat dit op zich een waardevol element is in de analyse. Steunt u dit voornemen? Gaat u akkoord met de analyse dat er sprake was van een onevenwicht, een teveel aan inzet van militaire middelen en te weinig inzet van civiele middelen, gericht op wederopbouw en ontwikkeling?

Dat geldt ook voor België. Mijnheer de minister, u weet ongetwijfeld dat België de laatste jaren ongeveer tien keer meer middelen besteedt aan Defensie in Afghanistan dan aan wederopbouw en ontwikkeling. Wij zien dus niet alleen een onevenwicht bij de internationale gemeenschap, maar ook het Belgisch beleid geeft duidelijk blijk van een onevenwicht en een verkeerde aanpak van Afghanistan. Bent u zinnens om dat onevenwicht te corrigeren?

Bent u voorstander van Afghanistan als partnerland van onze Belgische bilaterale ontwikkelingssamenwerking?

04.03 Minister Charles Michel: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik verheug mij over het feit dat de nieuwe, Amerikaanse administratie een even grote aandacht heeft voor de burgerlijke als voor de militaire bijdragen in Afghanistan. Het is duidelijk dat er op het terrein geen enkel resultaat kan worden geboekt, zonder gelijktijdig te investeren in beide componenten.

Het Belgische engagement voor de heropbouw van het land berust op twee beloften over een bijdrage van 30 miljoen euro voor vijf jaar, met name een voor de periode 2006 en de andere voor 2007-2011.

In oktober 2008 heb ik de beslissing genomen om laatstgenoemde enveloppe met 20 procent te verhogen. Het leek mij dan ook noodzakelijk om het engagement van Ontwikkelingssamenwerking parallel met het engagement van Defensie te versterken. België zal daarom voor de heropbouw van Afghanistan voor de periode 2007-2011 een bedrag van 36 miljoen euro bijdragen. Voornoemde enveloppe omvat de officiële, Belgische ontwikkelingshulp van de federale overheid – zowel voor Buitenlandse Zaken als voor Ontwikkelingssamenwerking –, van de gefedereerde entiteiten, van de provincies en zelfs van de gemeenten.

De Belgische hulp bedroeg 7,7 miljoen euro in 2007 en 7 miljoen euro in 2008. Voor 2008 zag de Belgische hulp per sector er als volgt uit.

Ten eerste, voor maatschappijopbouw en capaciteitversterking werd ongeveer 3 miljoen euro uitgetrokken.

Ten tweede, voor voedselhulp en noodhulp werd eveneens 3 miljoen euro uitgetrokken.

Ten derde, voor ontmijning werd in een bedrag van ongeveer 500.000 euro voorzien.

Ten vierde, voor plattelandsontwikkeling werd ongeveer 450.000 euro ingeschreven.

Ongeveer twee derde van de Belgische, officiële ontwikkelingshulp komt van het budget van Ontwikkelingssamenwerking. Minimaal zou, om de Belgische beloften na te komen, de gemiddelde uitgave van 7,2 miljoen euro per jaar tot 2011 behouden moeten blijven. Er is vandaag dus nog geen beslissing over een verhoging genomen. Over het beginsel van een verhoging van de civiele middelen tot 2011 is er echter een akkoord. Wij overleggen ter zake momenteel in de Ministerraad.

Voor mijn departement zijn de volgende bedragen voor 2009 ingeschreven: 2 miljoen euro voor het Afghanistan Reconstruction Trust Fund van de Wereldbank, 2 miljoen euro voor voedselhulp en 1 miljoen euro voor de verkiezingen van 2009 via het UNDP. Daarbij komt nog onze steun aan de programma's van Belgische en internationale ngo's in Afghanistan alsook de uitbetaling van schijven van projecten die de voorgaande jaren werden gelanceerd.

In theorie zou België in 2009 het bedrag van 7 miljoen euro aan ontwikkelingshulp dus ruim moeten overschrijden.

Ik ben van mening dat er op dit ogenblik proportioneel gezien te weinig civiele middelen naar Afghanistan gaan.

De burgerlijke dimensie overstijgt volgens mij echter het niveau van de ontwikkelingssamenwerking. Ze omvat eveneens ontmijning, civiel crisisbeheer, samenwerking op het vlak van politie en justitie enzovoort. Enkele engagementen op Belgisch niveau zouden dus kunnen worden overwogen.

04.04 Dirk Van der Maelen (sp.a): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik ben het in grote lijnen met u eens als u zegt dat er veel te weinig niet-militaire inspanningen worden geleverd. Ik heb echter nog één vraag. Mijnheer de minister, is er überhaupt een mogelijkheid om in een land als Afghanistan – in de situatie waarin het zich bevindt – meer ontwikkelingssamenwerking te geven. Men verwacht grotere clashes tussen enerzijds operatie Enduring Freedom en anderzijds de ISAF-operatie en de Talibanstrijders.

Is er al een evaluatie gemaakt van de hulp die de internationale gemeenschap daar geeft? Is er al een evaluatie gemaakt van de Belgische hulp? Ik meen me te herinneren dat we hier ongeveer anderhalf jaar geleden bericht kregen dat een aantal Belgische ngo's omwille van veiligheidsredenen uit Afghanistan was vertrokken. Mij lijkt het dat beide partijen zich voorbereiden op grotere gevechten tegen elkaar. Helaas leidt dat tot grotere onveiligheid en veel moeilijker omstandigheden voor de hulpverleners om daar te werken.

04.05 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, dank u voor uw antwoord.

De enige mogelijke conclusie uit hetgeen u zegt is dat die bijkomende Belgische inspanning die werd aangekondigd door premier Van Rompuy in feite bijna volledig civiel moet zijn en gericht op wederopbouw en ontwikkeling. Er is nu sprake van een enorm onevenwicht en u wil het evenwicht gaan herstellen.

Als we de cijfers bekijken van 2009 en u zegt dat er meer nadruk moet worden gelegd op wederopbouw en ontwikkeling, dan verwacht ik dat de Belgische regering ten eerste effectief die richting uitgaat met haar bijkomende inspanning maar ten tweede ook het debat aangaat over de strategie die momenteel wordt gevoerd in Afghanistan.

Ik vind dat premier Van Rompuy veel te snel is geweest met zijn aankondiging. Als we hier met zijn allen kunnen vaststellen dat de gevoerde strategie in Afghanistan aan het mislukken is, dan verwacht ik van de Belgische regering dat ze eerst het debat aangaat, binnen de NAVO en intern, om na te denken over die strategie om effectief aan wederopbouw en ontwikkeling te gaan doen in Afghanistan.

De schrik sloeg mij om het hart toen ik vandaag in De Morgen een interview las met August Van Daele? U hebt hierover uiteraard geen enkele bevoegdheid maar hij sprak van de bijkomende inzet van F-16's.

Als u meer dan vandaag het accent wil leggen op wederopbouw en ontwikkeling, denk ik dat wij allen kunnen rekenen op uw inzet in de Belgische regering om een dergelijke bijkomende Belgische inspanning tegen te houden. Ik hoop dat u die richting uitgaat.

Ik heb geen antwoord gekregen op mijn laatste vraag, mijnheer de minister, of u voorstander bent van Afghanistan als partnerland van onze Belgische bilaterale samenwerking,

04.06 Minister **Charles Michel**: Mijn antwoord omvat drie elementen.

Ten eerste, ik ben geen voorstander van Afghanistan als partnerland. Ik denk dat het belangrijk is om een lijst van partnerlanden te bepalen, maar wij moeten ook een zekere soepelheid bewaren met betrekking tot de internationale omstandigheden zodat wij actief solidair kunnen zijn op internationaal vlak en middelen kunnen vrijmaken in bepaalde landen, zoals bijvoorbeeld Afghanistan. Ik ben echter geen vragende partij om Afghanistan als een partnerland te beschouwen.

Ten tweede, ik geef geen mening over de militaire middelen. Ik zeg alleen dat ik ervan overtuigd ben dat, naast de militaire middelen voor Afghanistan, het zeer belangrijk is om de civiele middelen te verhogen. Dat was mijn overtuiging in het kader van de missie met de parlementsleden en minister De Crem. Ik had gezegd dat er twee belangrijke elementen ter zake zijn. We moeten zeker tegen de Taliban vechten met militaire middelen, met F-16's enzovoort. Wij moeten echter ook middelen inzetten voor de opbouw van scholen, voor de gezondheidszorg, enzovoort. De Taliban is sterk in dit land. De extreme armoede is een bron van het succes van de Taliban in Afghanistan. Dat is mijn overtuiging.

Ik pleit bij de internationale gemeenschap dus voor meer civiele middelen naast de militaire middelen. Ik denk dat België consequent moet zijn in deze overtuiging. Daarom heb ik een eerste beslissing in 2008 genomen voor een verhoging van 50 procent van de civiele middelen. Vandaag is het noodzakelijk om samen met de nieuwe administratie in Amerika in dezelfde richting te werken.

In beginsel ben ik vragende partij om meer civiele middelen in te zetten. In welke mate dat zal gebeuren, is vandaag nog een moeilijk te beantwoorden vraag.

Mijnheer Van de Maelen, ik deel natuurlijk uw mening. Ik ben mij ervan bewust dat de veiligheid van het werk van de humanitaire hulp en het werk aan de heropbouw van Afghanistan een belangrijk probleem is. Daarom kijken wij met veel aandacht naar het initiatief van Duitsland in het kader van PPTR, een gemengde ploeg met militairen en humanitaire. Ik ben mij bewust van de gevoeligheid van een dergelijk initiatief. Ik denk dat wij in een land als Afghanistan, waar de situatie zo uitzonderlijk is, verplicht zijn om innoverend te zijn en concrete oplossingen te vinden voor een echte heropbouw van het land.

Daarom bestuderen wij de mogelijkheid om, in het kader van een eventuele verhoging van de Belgische civiele middelen, een bijdrage te leveren voor initiatieven in die richting.

04.07 **Wouter De Vriendt** (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, ik ben alleszins gerustgesteld door uw antwoord dat u geen voorstander bent van het opnemen van Afghanistan als partnerland voor onze bilaterale ontwikkelingssamenwerking. Ik denk effectief niet dat dit een goed idee is. Het sluit eigenlijk aan bij de eerder gemaakte opmerking aangaande de veiligheid en de haalbaarheid van onze ontwikkelingssamenwerking in Afghanistan. Ik heb de vraag gesteld omdat daarover in het verleden toch enige verwarring was gerezen naar aanleiding van enkele uitspraken van u.

Le président: Merci à tous. Nous aurons l'occasion de revenir au problème de l'Afghanistan: une approche cohérente est indispensable. On sent une approche militaire, une approche au sein de l'OTAN où, début avril, sera organisée une discussion sur le sujet. Pour nous y préparer, nous aurons un débat avec le premier ministre sur le sommet de l'OTAN. Nous avons tout intérêt à présenter une vision cohérente de nos projets d'action en Afghanistan.

Je constate que le changement d'administration aux États-Unis nous ramène à une philosophie plus proche de ce que nous faisions sous la précédente législature. J'ai dit.

04.08 Charles Michel, ministre: Monsieur le président, je partage le point de vue que vous exprimez, mais je note que, durant cette législature, les moyens civils ont été augmentés par rapport à la législature précédente.

Le **président**: Tout à fait d'accord avec vous, monsieur le ministre, à la seule différence que, sous les deux législatures précédentes, nous nous trouvions dans une phase de crise plus aiguë que celle que nous connaissons actuellement. Il est donc parfaitement normal d'augmenter les moyens civils: nous sommes en phase de reconstruction et il nous faut abandonner l'idée que nous vaincrons les talibans avec des F-16. C'est ce que j'ai toujours dit.

04.09 Dirk Van der Maelen (sp.a): Het verschil met de vorige legislatuur is voor mij dubbel. Ik zie het bedrag voor de militaire middelen stijgen. Ik stel ook vast dat 4 F-16's daar aanwezig zullen blijven. Men kan dus niet ontkennen dat de militaire bijdrage van België zwaar is gestegen tegenover vroeger.

04.10 Minister Charles Michel: Ik geef geen advies over de militaire middelen van België. Er zijn regelmatig debatten in de commissie voor de Defensie. Er is een beslissing in de Ministerraad. Er zijn projecten waarover recent werd beslist. Ik denk dat iedereen het vandaag eens is met het feit dat België en de internationale gemeenschap meer civiele middelen moet inzetten in Afghanistan om doeltreffend te zijn. Ik denk dat deze mening in brede mate wordt gedeeld.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

05 Question de M. Jean-Jacques Flahaux au ministre de la Coopération au développement sur "l'aide aux pays en développement en matière d'énergie renouvelable" (n° 9762)

05 Vraag van de heer Jean-Jacques Flahaux aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking over "de hulp aan ontwikkelingslanden op het gebied van hernieuwbare energie" (nr. 9762)

05.01 Jean-Jacques Flahaux (MR): Monsieur le président, monsieur le ministre, les derniers accords sur le climat sont l'objet de critiques de la part de nombre d'associations de protection de l'environnement concernant la faiblesse des engagements des pays industrialisés en regard de l'urgence à agir et de ce qui est demandé aux pays en développement.

Il est prévu, dans ces accords, que les pays industrialisés puissent exporter leur politique de réduction de CO₂.

Ne serait-il pas possible de transformer cet aspect, critiqué par les associations, en un point fort des politiques de coopération en fournissant à ces pays la technologie et les moyens financiers pour la mise en œuvre d'un développement économique durable ainsi que pour la réalisation des dossiers de construction de structures permettant la production d'énergie renouvelable? Cela permettrait de voir se coupler développement économique et développement écologique dans ces pays, dans une logique de performance en matière environnementale?

Quels sont les accords de coopération déjà passés avec les pays en développement concernant cet aspect? Avez-vous des contacts pour en faire émerger d'autres? Quels sont les mécanismes nécessaires pour les mener à bien? Y-a-t-il des entreprises belges, intéressées par ces projets, susceptibles d'être aidées dans leurs démarches? Avez-vous prévu des fonds dans votre enveloppe budgétaire pour favoriser une telle politique?

05.02 Charles Michel, ministre: Cher collègue, vos questions concernent le mécanisme de développement propre. S'agissant des engagements en matière de réduction des émissions de CO₂, le protocole de Kyoto prévoit que les pays industrialisés peuvent utiliser des mécanismes de flexibilité pour remplir leurs engagements en plus des mesures de réduction prises en interne. L'un de ceux-ci est le mécanisme de développement propre, appelé le MDP, qui permet aux pays développés ou aux entreprises situées dans les pays développés d'investir dans les pays en développement dans des projets qui permettent de réduire ou d'éviter des émissions nettes de gaz à effet de serre. Les projets MDP permettent également de contribuer au développement durable du pays hôte qui peut bénéficier, par ce biais, d'un transfert de technologie et de savoir-faire.

L'achat de crédits d'émission via le MDP relève de la compétence des ministres de l'Environnement. En effet, ce type de dépense ne peut être comptabilisable au titre de l'aide publique au développement, ce qui explique que la Coopération au développement belge ne peut pas soutenir directement des projets MDP. Elle peut le faire indirectement, par exemple en soutenant des projets ou des initiatives visant au renforcement des capacités des pays en développement dans ce domaine spécifique. Nous le faisons par exemple en Ouganda, dans le cadre du dernier programme de coopération au développement.

Dans la mesure où il apparaît que les projets MDP sont principalement situés dans les pays dits émergents (la Chine, l'Inde, le Brésil par exemple) en raison de la difficulté pour les pays en voie de développement de satisfaire aux critères techniques pour développer ce type de projet, le volet renforcement des capacités est donc particulièrement important dans le chef des pays en voie de développement concernés.

En ce qui concerne la question sur l'intérêt des entreprises belges en la matière, je me permets de vous renvoyer au ministre du Climat et de l'Énergie. Je ne voudrais pas marcher sur ses plates-bandes. Ses services s'occupent de ce type de projet et possèdent les données qui y sont relatives.

Par ailleurs, la coopération belge souscrit de manière générale au principe de déliement de l'aide et ne peut donc pas imposer de conditionnalités au financement de projets dans des pays partenaires, comme par exemple l'idée de choisir des entreprises belges pour réaliser les projets en question.

J'en viens maintenant à l'action de la coopération en matière d'énergies renouvelables.

La coopération belge est particulièrement active dans le secteur de l'énergie et de la lutte contre le changement climatique grâce à des projets menés aussi bien dans le cadre de la coopération bilatérale que via les ONG ou encore la coopération multilatérale.

Je tiens par écrit quelques exemples concrets de projets qui sont soutenus par la coopération au développement. Nous sommes bien entendu disposés à examiner de nouvelles propositions en matière d'énergies renouvelables afin que les pays partenaires de la Belgique puissent être amenés à développer davantage encore ce type d'initiatives.

05.03 Jean-Jacques Flahaux (MR): Monsieur le ministre, je vous remercie. Je ne doutais pas de votre volonté que j'ai bien ressentie au travers de votre réponse.

J'entends aussi que des matières ne relèvent pas uniquement de vos attributions. On prendra donc contact avec le ministre de l'Énergie et du Climat.

Par ailleurs, j'ai bien entendu votre réponse relative à la non-conditionnalité. Cela me semble en effet important.

Toutefois avec la valorisation de nos entreprises compétentes en la matière et les discussions qui peuvent s'amorcer avec les pays en voie de développement, je crois qu'on pourra avancer dans ce domaine. Nous n'avons qu'un seul monde. On ne pourra pas l'élargir. Tout ce qui sera fait, y compris dans le Tiers-Monde, qui constitue tout de même 80% de notre planète, est positif.

Je suivrai avec beaucoup d'intérêt l'évolution de choses en la matière.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

06 Question de M. Jean-Jacques Flahaux au ministre de la Coopération au développement sur "les dernières prises de position du pape vis-à-vis du préservatif, et les difficultés occasionnées aux ONG" (n° 12035)

06 Vraag van de heer Jean-Jacques Flahaux aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking over "de recente stellingname van de paus met betrekking tot het condoomgebruik en de kwalijke gevolgen van die uitspraken voor het werk van de ngo's op het terrein" (nr. 12035)

06.01 Jean-Jacques Flahaux (MR): Monsieur le président, je sais que cette matière sera évoquée cet

après-midi avec le ministre De Gucht, mais je tenais à poser cette question également ce matin.

À l'occasion de son voyage en Afrique, le pape Benoît XVI – j'ai parfois tendance à le surnommer 13 et 3 ou "très étroit" – a répondu, lors d'un entretien, que la réponse en termes de lutte contre le sida passe par la fidélité et non par l'utilisation du préservatif.

Sur ce point, libre au Souverain Pontife d'exprimer sa préférence pour la monogamie absolue et les relations intimes dans le cadre matrimonial, bien que cela fasse l'économie d'une culture où cette lecture est loin d'être partout inscrite dans les traditions et certainement dans les faits. Là où il y a danger, c'est lorsque le Saint Père affirme que l'utilisation du préservatif, loin de permettre une limitation de la pandémie, l'accroît au contraire.

Comment, au nom d'une interprétation respectable de l'intimité, mais bien éloignée des réalités du terrain, particulièrement en Afrique où un "deuxième bureau" est fréquent, un homme d'une telle aura peut-il se permettre non seulement de ne pas encourager l'usage du préservatif, mais encore de le stigmatiser; oserais-je dire de le mettre à l'index.

J'entends bien qu'il souhaite par là amener les gens à un comportement à la fois plus moral et plus sûr vis-à-vis de leur santé et de celle de leur conjoint. Mais ne mettre aucune nuance, en oubliant que le port du préservatif est aussi indispensable dans une relation de couple lorsque ce dernier est sérodiscordant, c'est faire l'économie d'une réalité complexe qui met tout un continent en danger. C'est fragiliser le travail que vous, monsieur le ministre, accomplissez sur le terrain avec un nombre considérable d'ONG qui œuvrent pour faire prendre conscience des réalités au plus grand nombre et les amener, à défaut d'adopter la lecture conjugale du pape, à tout le moins de pratiquer une vie sexuelle sans risque.

Monsieur le ministre, face à cette prise de position surprenante et aux importants dégâts possibles, quel message comptez-vous envoyer, de manière forte, en direction des gouvernements avec lesquels vous avez déjà des accords de coopération en la matière?

Je sais que vous vous êtes déjà exprimé publiquement à la télévision la semaine dernière; je sais aussi que vous voyez avec intérêt, comme le ministre De Gucht, la proposition de résolution en discussion et pour laquelle je regrette que les partis chrétiens n'aient pas embrayé, mais avez-vous des contacts spécifiques à ce point de vue au sujet des accords de coopération? Quels retours en avez-vous?

Par ailleurs, quelles mesures pouvez-vous prendre pour soutenir l'action des ONG sur le terrain suite à ce coup dur et réel porté à leur action?

06.02 Charles Michel, ministre: Monsieur le président, cher collègue, comme vous l'avez dit, j'ai eu l'occasion de réagir très rapidement, immédiatement même, et de manière publique. J'ai dit que je trouvais ces propos hallucinants, scandaleux et même irresponsables. Chez nous et dans l'ensemble des pays en développement, et notamment sur le continent africain, la communauté internationale, les agences des Nations unies, les ONG, la société civile, les gouvernements concernés mobilisent des efforts importants pour tenter de lutter contre la diffusion du sida, y compris par la prévention, qui passe nécessairement par le recours au préservatif et aux campagnes de sensibilisation qui y sont afférentes.

La Belgique consacre en moyenne 30 millions d'euros par an à des projets de lutte contre le sida dans les pays partenaires. Cette somme ne prend pas en considération d'autres projets dans le domaine de la santé qui, de manière indirecte, ont une composante de prévention des maladies sexuellement transmissibles et du sida en particulier.

Par conséquent, je vous confirme que je suis avec grand intérêt les initiatives du Parlement en faveur de résolutions qui puissent conduire à formaliser une protestation vers celui qui assume également une responsabilité de chef d'État. Cela me paraît être un élément intéressant qu'il conviendra de suivre de près dans les jours et les semaines qui viennent.

Nous répétons très clairement que pour la Coopération au développement belge, nous continuerons à prôner un message dans lequel le préservatif est un des éléments essentiels dans le cadre de la lutte contre le sida.

06.03 Jean-Jacques Flahaux (MR): Monsieur le président, je remercie le ministre pour sa réponse. En

effet, en suivant le débat de dimanche sur la chaîne télévisée publique à ce propos, on apprenait que certains pays d'Afrique, comme l'Ouganda, avaient tenté de mettre en œuvre une politique alternative au port du préservatif, passant par la fidélité. À mes yeux, il n'est pas nécessairement contradictoire de mener de front les deux politiques; cependant, tout baser sur la fidélité est utopique: on sait combien la chair est faible.

Il y va de la santé publique. C'est en tant que membre effectif de la commission de la Santé publique que j'interviens surtout, car je n'ai pas pour habitude de venir dans la présente commission. C'est cet élément qui m'importe. En effet, chacun peut avoir sa propre opinion sur les questions éthiques. Dans le cas qui nous occupe, je considère qu'il s'agit de la destruction d'un travail important et de longue haleine réalisé par les ONG, belges et européennes. J'espère d'ailleurs qu'au Conseil des ministres européen, on aura aussi l'occasion de prendre attitude sur ce point.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

La réunion publique de commission est levée à 11.26 heures.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 11.26 uur.